

איגרת

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

גיליון מס' 4

תמוז תשמ"ט - יולי 1989

באקדמיה

דברי הפרידה של פרופ' אהרן ברק

לקופת שלוש שנות כהונתי בתפקיד יושב-ראש החטיבה הניעה לסיומת. אני מבקש להודות לחברי החטיבה על שיתוף-הפעולה שזכיתי לו. תודה לשיא האקדמיה ולחברי המועצה, ותודה לסגל המינהלה.

מן הראוי שאנו, חברי החטיבה וחברי האקדמיה, נקדיש תשומת-לב רבה יותר למעמדה של האקדמיה ולתפקידיה לקראת שנות האלפיים. עלינו לזווג פעולות חדשות. אמנם בתחום מדעי-הרוח נפתחו כמה ערוצים חדשים, אך בתחום מדעי-החברה והמשפטים כמעט אין תוכניות.

עד עתה נהגנו מפרי מחשבתם וניתנם של האישים שניהלו את האקדמיה בשנים שעברו ופתחו ערוצים חדשים למחקרים ולפרסומים. אם לא נדאג היום לפעילויות בעתיד, נעמד בעד שנים מספר לפני שוקת שבורה. אנא הקדישו מחשבה למעמדה של האקדמיה ולמעלותיה, חישובו על מפעלים חדשים, שיהיו ארוכי-טווח ובעלי חשיבות לאומית. הכספים העומדים לרשותנו מעטים, אך מניסיוני טכנולוגי לדעת, שלמפעל ראוי יימצא המימון. הקושי העיקרי אינו מחסור בכסף, אלא מחסור ברעיונות.

עלינו לדאוג להרחבת התשתית המיסודית של האקדמיה. יש מקום להרחיב את הבית ולהגדיל את מספר החברים לחברי האקדמיה. לו רבים מאתנו היו יושבים ועובדים כאן, אני מניח שהיינו מצמיחים רעיונות, והקשרים היו מתחזקים.

אני קורא לחברי האקדמיה להקדיש יותר מחשבה ויותר תשומת-לב למעמדה של האקדמיה ולחשיבותה ולחסימים בין האוניברסיטאות לאקדמיה. לפי הערכתי רוב אנשי הסגל של האוניברסיטאות בישראל אינם יודעים מהם תפקידי האקדמיה וסוגן פעולותיה. לו הייתה יותר מדעות ויותר התעניינות, היינו יכולים להביא לידי כך שהאקדמיה תתרומם תרומה חשובה למעמדו של המדע בישראל, לפיתוח ולטיפוחו, חינוך וחינוך בימים אלה.

במאי 1989 יצא לאור הדוח השנתי של האקדמיה לשנת תשמ"ט. הדוח מסכם את פעולות האקדמיה בשנה זו. יחד עם הדוח השנתי יצא לאור דוח המבקרים (כספי את כספי רואי חשבון) ליום 30 בספטמבר 1988.

הקרן למחקר בסיסי בניהול האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים פרסמה את הדוח השנתי מס' 13 לשנת תשמ"ט.

ב-30 במאי 1989 התקיימה הישיבה השנתית של החטיבה למדעי-הטבע. החטיבה החליטה להמליץ לפני האסיפה הכללית של האקדמיה להגדיל את מספר החברים באקדמיה לשישים - שלושים חברים בכל חטיבה (לא כולל חברים שכבר מלאו להם 75 שנה).

החטיבה למדעי-הטבע בחרה בפרופ' יצחק שטיינברג ליושב-ראש החטיבה לשנים תשי"ן-תשנ"ב. החטיבה מביעה תודה והוקרה לפרופ' ישראל דוסטובסקי, שסיים את תקופת כהונתו כיושב-ראש החטיבה (תשמ"ז-תשמ"ט).

ב-6 ביוני 1989 התקיימה הישיבה השנתית של החטיבה למדעי-הרוח.

החטיבה למדעי-הרוח בחרה בפרופ' יהושע בלאו ליושב-ראש החטיבה לשנים תשי"ן-תשנ"ב. החטיבה מביעה תודה והוקרה לפרופ' אהרן ברק, שסיים את תקופת כהונתו כיושב-ראש החטיבה (תשמ"ז-תשמ"ט).

האסיפה הכללית השנתית הסגורה של האקדמיה בחרה בפרופ' ישראל אומן מהמכון למתמטיקה באוניברסיטה העברית בירושלים לחבר האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. פרופ' אומן יצטרף לחטיבה למדעי-הרוח.

האסיפה הכללית של האקדמיה החליטה להמליץ לפני נשיא מדינת ישראל למנות את פרופ' יהושע יורטנר לתקופת כהונה שנייה כנשיא האקדמיה. האסיפה בחרה בפרופ' נתן רוטנשטיין לתקופת כהונה שנייה כסגן נשיא האקדמיה.

ב-13 ביוני 1989 התקיימה האסיפה הכללית השנתית הסגורה של האקדמיה. מהחלטות האסיפה הכללית:

● האסיפה הכללית מאשרת את הדוח הכספי של רואה החשבון ליום 30 בספטמבר 1988.

● האסיפה מאשרת את הצעת תקציב האקדמיה לשנת תשי"ן.

● האסיפה מאשרת את ההצעה לשינוי תקנון האקדמיה: מספר החברים בכל חטיבה יגדל מעשרים וחמישה לשלושים (חברים שגילם מעל שבעים וחמש שנים לא יובאו במניין זה).

אירועים לרגל מלאת מאתיים שנה למהפכה הצרפתית

האקדמיה קיבלה על עצמה לתת חסות לאירועים מדעיים שיתקיימו לרגל האירוע. האקדמיה סיעה בהכנת מונטגרייה על היהודים במהפכה מאת פרופ' מיכאל גרץ, קובץ מאמרים מתורגמים בעריכת פרופ' אליהו בר-נבאי וד"ר משה צוקרמן, ומבחר תעודות בעריכת אבנר הלפרין. כן סיעה האקדמיה בהכנת תערוכה ניידת, שבה מוצגים תצלומים של פריטים מאוסף בית-הספרים הלאומי, מהספרייה הלאומית בפאריס ומאוספים פרטיים.

הסכם עם האקדמיה הצרפתית למדעים

הסכם לשיתוף-פעולה מדעי בין האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים לבין האקדמיה למדעים של האינסטיטוט-דה-פראנס נחתם בירושלים ב-28 במאי 1989. על ההסכם חתמו פרופ' יחזקאל יורטנר ופרופ' ז'אן אובוזן, נשיאי האקדמיות.

הרי כמה סעיפים מן ההסכם:

שתי האקדמיות מעריכות, שחילופים הדדיים של מדענים בעלי רמה גבוהה יהיו לברכה לכל אחת מן הארצות. בבחירת המדענים שישלחו מטעמן יביאו האקדמיות בחשבון גם את השיבות מחקריהם וגם את ההשפעה שהביקור עשוי להשפיע על התפתחותם של מרכזי מחקר מסוימים בצרפת ובישראל. מטפר החילופים ייקבע תחילה לאחד לשנה, לסיווגים בכיוון זה ובכיוון זה. מסך השרות יהיה בסדר גודל של שבוע אחד. במרוצת הזמן יוכל קצב החילופים לגבור.

שתי האקדמיות יוכלו לתת חסותן במשותף לסימפוזיונים מדעיים צרפתיים-ישראליים הנעדים לרכז את חוקרי שתי הארצות סביב דיון בעיה מוגדרת. בקנה-מידה גדול יותר יוכלו שתי האקדמיות לתת חסותן במשותף למפעלי מחקר צרפתיים-ישראליים משותפים. בשני המקרים הללו יהיה מתפקידן של האקדמיות להבטיח את איכות המפעלים ולתת תמריץ ליוזמה למפעלים חדשים שיוכלו להתפתח לאחר-מכן באורח בלתי-תלוי.

בימים אלה נתקבלה הזמנה מנשיא האקדמיה הצרפתית אל נשיא האקדמיה

אלה דברי נשיא האקדמיה לאחר שהאסיפה הכללית החליטה לחמק על הארכת מינויו לתקופה נוספת.

בשם עמיתי, פרופ' נתן רוטנשטרייך, ובשמי, חגני מבקש להביע תודה על האמון שנתתם בנו.

אחד ממבטחיה החשובים של מדינת ישראל הוא העמדת המחקר המדעי והחשכלה הגבוהה במקום הראוי להם בסולם העדיפויות הלאומי. מקווים אנו כי מדינת ישראל תשכיל לקדם את נשיא המחקר, המדע והטכנולוגיה ברמה גבוהה ובחזק טאות.

זיקתה של האקדמיה לקידום החשכלה הגבוהה והמחקר המדעי אינה עולה רק מתוך קרבה לתחום אלא מתוך אחריות ישירה, וזאת בתוקף תפקידי האקדמיה המוטענים בחוק. הקהילה המדעית של מדינת ישראל חייבת לעמוד על משמר הרמה ואמות המידה של הפעילות המדעית הערכית. על מערכת המחקר המדעי והחשכלה הגבוהה לעשות מאמצים לשמור בקפדנות על רמת מחקר גבוהה ולהגיע לאופטימיזציה של משאבים לחרחבת תרומתה של מערכת המחקר המדעי למדע האוניברסלי ולצורכי המדינה. מחוותו של המדע מחייבת חרות מלאה ומחולטת והימנעות ממעורבות של גורם חיצוניים בפעולות המחקר המדעי הבסיסי. האקדמיה למדעים תמשיך לעמוד, כפי שעשתה בעבר, על משמר חרות אגשי המדע ותתיד המדע במדינת ישראל.

במעמד זה אני מבקש להביע דברי תודה והוקרה לחברים. תודה נאמנה לחברי המועצה היוצאת: פרופ' אמרים אורבך, הנשיא לשעבר, פרופ' נתן רוטנשטרייך, סגן-נשיא האקדמיה, פרופ' אהרון ברק, יושב-ראש החטיבת למדעי-הרוח, פרופ' ישראל דוסטרובסקי, יושב-ראש החטיבת למדעי-הטבע, וד"ר מאיר צדוק, מנהל האקדמיה, אשר שימשו לי משענת נאמנה במילוי תפקידי. פרופ' אהרון ברק ופרופ' ישראל דוסטרובסקי ביקשו לסיים את תפקידם בתום תקופת כהונתם של שלוש שנים. חגני מבקש להביע להם תודה והערכה עמוקה על שהגרו אותי בעצתם הטובה ותרמו תרומה סגולית לפעולות האקדמיה ולקידום המדע בישראל. לכבוד היה לי לעבוד במחיצתם.

באספות החטיבות נבחרו פרופ' יחזקאל יורטנר ליושב-ראש החטיבת למדעי-הרוח ופרופ' יצחק שטיינברג ליושב-ראש החטיבת למדעי-הטבע. חגני מברכים את המרופסודים בלאו ושטיינברג ומאחלים להם הצלחה בתפקידם.

תודתי שלוחה לחברי האקדמיה על עצתם הטובה וסיועם. חגני שמח לציון את אוירת הניצירה והעשייה השורה בבית האקדמיה. חגני אסירי תודה לסגל המינהלה של האקדמיה על תרומתם החשובה והמבורכת למערכת המדע בישראל.

המדליה על-שם פרופ' יצחק מיכאלסון ז"ל

המדליה מתעקת מדי שלוש שנים מטעם האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים ובית-הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית בירושלים. השנה זכה במדליה פרופ' דוד ג' כוגן מארה"ב על תרומתו החשובה בתחום האופטולוגיה. המדליה תועק לפרופ' כוגן במסגרת הסימפוזיון השנתי השני לזכרו של פרופ' מיכאלסון, שיתקיים

באוניברסיטת ג'ון הופקינס בארה"ב בספטמבר 1989. ד"ר כוגן יוזמן לבקר בארץ. הוא ירצה בבית הספר לרפואה ויפגש עם נשיא האקדמיה למדעים.

פרס הארווי

נשיא האקדמיה מינה את פרופ' יורם לינדנשטראוס ואת פרופ' שלמה אלכסנדר כנציגי האקדמיה במועצת פרס הארווי לשנת תשי"ן (1990).